

regényírója. Munkái a legragyogóbb fantázia szülöttei, de ebben a szerzővel való elkalandozásban észrevétlenül tanulunk, tudásunk gyarapodik. Mert bármennyire véljük is a tiszta képzelet alkotásainak, mindenkör megvan regényeinek tudományos alapja is. Új világok, új emberek tárulnak fel előttünk, a modern technika hatalmas haladásának egész történetét megismerjük bennök. S története bármennyire is álljanak a tudomány reális alapján, untatókká sohasem válnak. A magyar fordítás sem külső kiállításban, sem az eredeti szindús stílusában nem marad mögötte az eredetinek. A tarka cselekvényt francia mesterek illusztrációi színezik ki; hogy pedig a fordítás tökéletességére milyen gondot fordít a kiadótársulat, bizonyítja az, hogy a régebb fordításokat, melyek az új irodalmi nyelv fejlődésében elavultak, ujjakkal, az eredeti stílusbeli szépségeit is visszaadók cseréli föl. A hozzáférhetős munkáját pedig megkönnyíti a füzetes kiadás; egy-egy regény 7-10 füzetben befejeződik s így olcsón — füzetje 20 kr. — kiki hozzájuthat a teljes Vernéhez. Mert Jules Vernének egyetlen könyvtárból sem szabad hiányoznia. A füzetek akár magánál a kiadó Franklin-Társulatnál, vagy akármely könyvkereskedésben is megrendelhetők.

Uj versek. Zempléni Árpád felkéri mindazokat, akik új verseskönyve előfizetőséggyűjtő-ívét még nem küldték vissza, legyenek szivesek azt hozzá (IX., Czuczor-utca 8. sz.) nyolcz nap alatt beküldeni, vagy az eredményről öt levelező-lapon értesíteni.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Császár József. —

1. Számtani kérdés.

Ha két szám összegéhez négyzeteik különbségét adjuk, 456-ot nyerünk eredményül, ha azok különbségéhez négyzeteik összegét adjuk, eredményül 1656-ot nyerünk. Melyik e két szám? (Kovács János.)

2. Földrajzi kérdés.

Melyik az a veszedelmes zátonyokkal körülvett hegyfok Észak-Karolinában, mely a hasonló nevű folyó torkolatánál fekszik a Smiths Island szigettel szemben? (Barabás Sándor.)

3. Történelmi kérdés.

Ki volt Európának leggazdagabb és legvállalkozóbb szellemű fejedelme? Kivel lépett alkudozásra, hogy királyi koronát nyerjen? Hol esett el? (Kovács.)

4. Természetráji kérdés.

Mi a neve azon 20-24 m. magas Afrikában honos fának, melynek levelei szárnyaltak, virágfürtje a

kivirágzaskor fehér, később pedig sárga színt nyer, vastag, keresztben rekeszes, hüvelye nem nyílik fel. Borizü bélélt mire használják a lakosok? (Gruber V.)

5. Vegytani kérdés.

Mi a neve azon savnak, mely a legtöbb varro méregszervében előfordul? Tisztán előállítva savanyu ízű, átható szaga, szintelen folyadék. Mi a vegyi képlete?

A 12-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: $X = a^2 + b^2 a - b$,

Földrajzi kérdés: Ubangi (Mobangi). A Kongó folyóba ömlik.

Történelmi kérdés: Serédy Gáspár.

Természetráji kérdés: Ribiszke, a kötőréfélék (saxifrageae) rendjébe tartozik.

Képrejtő: Mohó tűz önmagát emésztí föl. (Shakespeare: «Vizkereszt»-jéből.)

Helyesen fejtették meg:

Kohn Vilmos, Simon János, Csipke Pál, Sultz Lajos, Kurecz Ede, Fazekas Ágoston, Major Gyula, Sarlay János, Rosenberg Lajos, Gadó Sándor, Monszpart Viktor, Hegedűs Ferencz, Gaál Sándor, Molnár István, Radó Lajos, Kerbler Lajos, Szepesy Géza, Fányai Béla, Sebők Sándor, Matyika István, Lázár Izidor, Hodács Ágost, Kún Gyula, Szauer László, Fertig Lajos, Ihász Kálmán, Offenmüller Zsigmond, Turnovszky Aladár, Ács János, Barabás Ferencz, Marton J.

A kitűzött könyvjutalmat Bánya Béla nyerte el Budapesten.

Szerkesztői telefon.

Friedmann J. Eperjes. Nehezen hisszük, hogy kaphat; a «Tanulók Lapja» korábbi évfolyamai valósággal könyvtári ritkaságok. Tudósításait elfogadjuk. R. — L. (Ábránd. Erdőben.) Kies virányok, édes rózsaberek, emlékvirág, dudolható gerlicze, enyhület... Fialat ember, önben nagy a fantázia, tekintve, hogy még csak a tavasz elején vagyunk! Verstani fejtegetéseit köszönjük, nem kérünk belőle. — Csillag Sándor. Az ön hőse 20 év multán Afrikából jó haza. Ugyan mit keresett ezen a meleg földön? — Márton József. Egy V. gimnazistának a következő műveket ajánlatos elolvasnia: Kisfaludy Sándor Regő; Kisfaludy Károly Vig elbeszélései; Gyulai Pál, Egy régi udvarház utolsó gazdája; Gyulai, Szilágyi és Hajmási; Eötvös emlékbeszéde Kőrösi Csoma Sándor fölött; Jókai Új földesura; Szabó Károly Anonymus fordítása; Greguss-Beöthy, Balladák; Áldor Imrének a Történelmi Könyvtárban megjelent iratai. — Haerter Ádám. Gyűjtőív m. gy. — Ehrenfeld Adolf 1. 60 forint, 2. Tantárgy annyi van, hogy e helyt nem sorolhatjuk föl. 3. 600 forint, 4. Igaz. — Több kérdésre a jövő számba.

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVÁ.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
Göygyinasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda es hírlapkiadó részv. társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksari-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

Költők emléke.

(*) Az anyagi küzdelmek, a piszkos érdekharczok s a háborus hírek és tudósítások közé beékelve váratlanul, mint egy barátságos tavaszi nap a rideg tél fagyában, egyszerű tudósítás jelenik meg: Nagy-Károlyban szobrot emeltek Kölcseynek, Hadházon emlékoszlopot állítottak Földi Jánosnak, a fizikus-költőnek.

Minél jobban merül bele korunk az anyagi-ságba, minél jobban távolodik az idealizmustól, annál feltűnőbb, annál szokatlanabb dolog, hogy egyeseknek eszükbe jut költőkre gondolni. Mikor az egész művelt nyugat botrányokkal van tele, melyeket az önző realizmus teremt, oly szokatlan kontraszt költőket megkoszorúzni! S még emeli e szokatlanság különösségét, hogy éppen egy Kölcseynek jut rész az elismerésből, annak a nagy idealistának, a ki még a saját kevésbé romlott korának szellemébe sem illett bele, a ki életét, mint egy irgalmas barát, a szellem betegségeinek gyógyítására s a megfeszített jog és igazság restitúciójára szentelte; a ki maga volt az eleven idealizmus életében, beszédében, költeményeiben, kritikáiban egyaránt. Azt hitte megértik, azt hitte, hogy az emberek elfogultsággal bepókhálózott lelkét meg lehet tisztogatni, azt hitte, hogy az igazság és a meggyőződés tisztasága villamos reflektor, melyel nemcsak a tévelygés éjszakájába, hanem a kloakák büzhödt éjjelére is be lehet világítani. S mi volt a sorsa? Az, a mi minden rajongó, almodozó, tiszta lelkű idealistáé: csalódás! Lelke legfeljebb tavaszi sugár volt, mely itt-ott ibolyát fakaszthatott, — de nem bírt a nap mindent penetráló hatalmas lángtömegével, mely még Labrador hava alól is kicsalja a hóvirágot.

S mégis volt, a ki megértette. Nem a nemzet

volt az! Nem a lelkesülni még tudó tanuló ifjuság megtakarított filléreiből, nem tiszta lelkű magyar honleányok, városok és faluk áldozatkészségéből készült ez a szobor, hanem egy lelkes magyar mágnás adományából, a ki ezzel a szoborral a saját nemes idealizmusát dokumentálta. Ismerjétek meg gróf Károlyi István nevét s tanuljátok meg majd mikor az irodalomtörténetben Kölcsey méltatását halljátok, hogy ennek a tiszta lelkű írónak es hazafinak ő emelt szobrot, hogy halátlansága miatt ne legyen kénytelen pirulni a hon, az irodalom s a nemzet ti előttetek, a magyar ifjuság előtt. Hogy később, mikor Kölcseyről tanultok, azt is taníthassuk tinektek, hogy «a hálás utókor 1897-ben szobrot emelt neki N.-Károlyban»...

Földi Jánosnak Hadház városa adta meg az elismerést azzal az emlékoszloppal, a melyet kedden délelőtt lepleztek le. Ez a tudós férfiú, a ki a legrealisabb tudománynak, a fizikának mívelése mellett elég naiv lelkű volt arra, hogy Catullus lágy erotikájában gyönyörködjek s mint a magyar fizika megalapítója és atyja a természet három országának alapos vizsgálata, tanulmányozása mellett gyönyörűséget talált a költészetben, sőt a magyar nyelvészetben, bizonyára megérdemelte, hogy emléket a híres debreczeni grammatikán kívül köoszlop is hirdesse.

Álljanak itt befejezésül a Földi emlék márványtáblájára vesett sorok:

Dal, tudomány, zene temploma volt ez az egyszerű hajlék,
Régi lakója, nem élsz, városod őzri neved.
Földi, hamvaiddat fedi lombos akác komor árnya,
Jelzi lakásod e kö, érdemed őzri honunk.

A rétségek fia.

(15)

— TRELLER FERENCZ ifjusági regénye. —

Pál, jóllehet, már kiskorában megtanulta a lovaglást és e művészetben a prairien tartózkodása alatt tetemesen tökélyesbítette magát, nem bírta különben jó lovával azt az eredményt felmutatni, mit előtte azok a centaurok és utolsónak maradt hátra.

Még néhány percnyi örületes vágatás . . . és még csak Cayugas és Puck voltak a kiowák sarkában.

Puck gyors paripája jóvoltából elérte a cheyenn főnököt és közvetlenül oldala mellett száguldott előre. Eltökélte, hogy a kiowák közül egyet sem hagy elillanni, mert tudta, hogy a saját és Pál biztonsága meg a Szürke Medve me-

nekülése attól függ, hogy föllépésüknek hire ne jusson az ellenség fülébe.

Mialatt az indián csak arra a szál lándzsájára hagyatkozott, Puck lassovette, hogy az előtte levő kiowa lovát suttomban bal felé fordítja, hogy így elváljon társaitól, kik toronyirányban tovább vágattak. Ő az elszállingózó kiowa nyomában maradt csak lassacska jutott közelebb a szökevényhez, de mégis közelebb jutott. Cayugas a másik két kiowa mögött haladt, őt követte két harczosa, míg a távolban Pál sarkantyuzta paripáját.

Végre Puck oly közelre rugaszkodott ellen-

felehez, hogy kidobhatta lassóját. De tapasztalt harczos volt előtte, ki lándzsáját úgy tartotta, hogy a lasso nem érhetfe fejét, hanem azon le kellett volna csusznia, vagy legfőlebb azt burkolhatta volna körül. Am a törpe személyében oly rétségi vadász üldözte a menekvőt, ki fölülmulhatatlan művészettel kezelte a lassot. Süvöltve kanyargott a göngyöleges szíj Puck feje fölött körben, a majdnem egyenlő iramban rohanó lovak még csak néhányat ugrottak, akkor kiröppent kezéből, kitekerözött, a halálos biztonsággal vetett hurok a paripa jobbik hátsó lábába kapaszkodott : oly dobás volt ez, mely a legnagyobb mesternek is csak ritkán sikerült.

Puck harsogó rivalgásra fakadt, a szürke megfordult, egy irtózatoss rándítás . . . és Puck lova magasra ágaskodott . . . de az indián paripája hanyatthomlok zuhant el, maga alá temetve lovasát. A böszült szürke még jó darabig vonszolta mindkettőt, míg Puck meg nem állította és puskához nyult.

A Cayugas előtt menekvő két lovas bajtársuk elestével egyidejűleg jobbra és balra kanyarodott, hátrafordult és lándzsával támadt a mögöttük robogó fiatal főnökre. Cayugas azonban ki ügyes volt, mint a párducz és úgy uralkodott lován, mintha testének egy része volna, jobbra rántotta hátságát, miáltal egyik támadójának oldalába került. Ez, megsejtve a veszélyt, megsarkantyuzta lovát, hogy ismét szembejusson vele, de már késő volt: a cheyenn oly gyorsaságra tüzelte ménjét, hogy az üzött szarvas módjára repült előre és a könyörtelen lándzsa az indián hátába furódott Vértől elárasztva bukkott az le lováról.

A másik kiowa is, amint látta, hogy furfangjuk nem vált be, futásnak eredt, de Puck hidegvérrel kapta halálhozó puskáját és a golyó eltalálta emberét. Fején átlöve, lova nyakára hanyatlott és aztán nehézkesen esett le az allatról, mely tovarohant és a kengyelvason megakadt lábánál fogva hurezolta magával gazdját.

Cayugas, Puck és a másik két cheyenn megállapodott és végigtekintett a harczmezőn, miközben Pál még jó messzire nyargalt feljűk.

Mialatt szemük még a lovasát vonszoló paripán és a Cayugas lándzsájától leterített ellenségen járt, hátulról hangos kiáltás riasztotta meg őket. Hátratekintettek és megpillantot-

ták Pált, a mint azzal az indiánnal viaskodott, kinek paripáját Puck lassója elzubantotta.

Pál Thunderje első lábával egy olyatén lyukba esett, minőt a prairie-kutyák szoktak vágni és megbotlásában levetette lovasát. Szerencsére az ifju talpra esett. Ép ekkor kászálódott elő a kiowa lova alól és bösz dühvel, villogó késsel a kezében Pálra rohant. Ez még idejekorán észrevette őt és minthogy puskája nem volt megtöltve, előrántá széles kését és szilárdul várta böszült ellenfelét. Az ifju ügyes volt és erős s eltökélte magát, hogy életét drágán fogja eladni.

Az indián, kit kietlen dühre ingerelt az övéinek véres veresége és az esés okozta fájdalmi, haragtól égő szemmel tört előre, de Pál villámgyors mozdulattal csuklón ragadta a vadat és egyuttal minden erejéből testébe döfte kését, mielőtt az még jobbát Pál markából kiszabadíthatta volna.

Kioltathatlan gyűlölség pillantásától kísért tompa nyögéssel hanyatlott az indián térdére, miközben meleg vér öntötte el mellét. Ugyane pillanatban Puck és Cayugas már Pál oldalán állottak. Az indián lándzsája sebtén kivégezte a kiowát, mialatt a törpe aggodva kérdé: «Megsebesültél?»

— Nem, mondá az ifju, sápadt arcczal meredve a halódó emberre, kit kése talált. Embervért ontott és lekle megborzasdott e gyors tetten.

— Mi baja van a Fialat Fenyőnek?

— Ez . . . ez . . . viszonzá Pál reszkető hangon, én . . . megöltem őt.

Csendesen szolt rá Puck: «Hát jobban esnek neked, ha te feküdnél helyén és skalpod övét diszitené?»

— Nem, mondá megkönnyebült sóhajjal az ifju: ő szívem véreire tört . . . én csak életemet védelmeztem, másképen nem cselekedhettem.

— Valamennyien életünkre törtek és most csak az a sors jutott részökül, melyre ők szántak bennünket. A lágyszívűséget hagyd a telepítvényekben, mi most itt férfi férfi ellen, élet életért viaskodunk: ez a világ sorja a rétségben.

Az indián, valamint Puck, mélyseges hidegvérrel nézett a harcz áldozataira. A főnök parancsot osztogatott embereinek, mire egyikük azon helyre sietett, hol ama kiowa bukkott el, kinek lovát Pál golyója találta, mialatt a másik nagy nyugalommal a halottak fejbőreinek lenyuzásához látott, mely cselekményt Pál mély utálattal nézte végig.

Most közelükben lövés ropogott. A kiowa,

ki lábatörve feküdt döglött paripája mellett, rásütötte puskáját a feléje vágató cheyenn harczosra. Tudta, hogy nincs számára irgalom és nem akart a nélkül meghalni, hogy egy ellenséget magával ne vigyen a másvilágra. A cheyenn lándzsája, kit a sebesült ember golyója eltévesztett, gyorsan a holtak birodalmába küldte őt és skalpjá a többi véres győzedelmi jelvényhez csatlakozott.

Könnyű szerrel elfogdoszták a kiowák lovait és Cayugas egyik harczosát ezekkel meg a martalékul ejtett fegyverekkel atyjához küldötte, hogy a cheyennek feje megtudja, mi történt itten. Azután, Pál szerencsére nem sántító állatján, ahhoz a helyhez lovagoltak, hol Cayugas lesben feküdt és leheveredtek a fűbe, míg a hátramaradt harczos egy földemelkedésen őrséget állt.

Kis vártatva így szolt a cheyenn főnök: «A csatabaltát kiásták a kiowák és népem között; a kiowák tették ezt».

— Te csak védekeztél Cayugas és verekedtél, mint vitéz harczoshoz illik.

— A javas ember segítette Cayugast diadalra ezt nem fogja elfeledni.

— De mondd csak, mily czézből támadhattak meg téged? Hisz még békében állotok a kiowákkal.

— Ezek a kiowák tudták, hogy fogolynak láttam a Szürke Medvét, ki a cheyennek barátja. Meg akarták gátolni, hogy ennek hire népemhez jusson, hogy így a tervezett támadás ne tudódjék ki idejekorán.

— Igazad lehet, főnök.

— Mihez fog most a javas-ember?

— Követni fogja atyja nyomdokát az Oshontáig.

— Jó. A javas-ember bátor, de bölcsőbbnek kell lennie. Ismeri a rétséget, nem szabad hát arcát mutatnia, ha ki akarja kémlelni az ellenséget. A kiowa szemfüles.

— Igazat mondasz, én meg óvatosabb leszek. Mit csinálsz te?

— Nekem itt kell maradnom és nyitva tartanom szememet, a kiowák rajta ronthatnának a cheyenneken, mielőtt ezek fogadásukra készen állanak. A javas ember okosan teszi, ha velem marad.

— Nem, nem, én atyámat követem, történejk bármí is. Én a Szürke Medvéhez tartozom, mint árnyék a fához.

— A fiatal halványarcz melletted nagy rétségi harczossá válik, de még nem szokott hozzá, mint kell a kiowák wigwamjai körül settenkedni.

— Igazat mondasz és ez fejtörést okoz nekem. Örömet viszaküldeném a telepítvényekre.

— Ha nem akarsz visszautasítani Puck, úgy veled tartok, szót Pál határozottan. Itt is, mint ott, Isten kezében vagyok.

— Mindakettő ott vagyunk, Pál, maradj hát nálam. — A fiatal cheyenn barátságos pillantást vetett Pálra, de szót sem szól. Mindhárman hallgattak gondolataikba mélyedve.

Hirtelen figyelni kezdtek. Messzünnen vidám dal hangjai hatottak fülükbe, olyféle nótá, minőt, távol keletre, az Arkansas partjain szoktak énekelni. Nyomban rá előmáztak a mélyedéskből, hol leheveredtek, fölfele, míg szabad kilátásuk nyílt a rétségre.

Néhány száz lépés távolra öszvérháton fiatal siheder kocogott feljűk, ki utját azzal a vig nótával rövidítette, mely fülüket megütötte. Egy másik megrakott öszvért kötélen vezetett maga mellett. Minthogy utjának egyenesen rejtekük mentén kellett elvezetnie, nyugodtan közelükbe engedték.

Fiatal, erős alkatu ficzko volt a közeledő és jókedvű danája azt bizonyította, hogy aligha tart veszélytől. Folyvást énekelve jött, mintegy husz lépésnyire közelükbe, mikor Puck fölemelkedett és a másik kettő követte példáját. A jövevény elnémult a csoportra tekintett, miközben megállította állatját.

— Töröm a zuzáját, fakadt ki aztán és üde, nyílt tekintetű arcán örvendő meglepetés kifejezése ült ki, töröm a zuzáját, hisz ez az a kis ember, ki atyám fiának életét megmentette. Hahó, uram, örülök, hogy az ön becsületes ábrázatát láthatom, jóllehet nem a legszebb. Meg akartam önöket látogatni, de hát nagyon sok időm kárba veszett volna, ha önökhöz betérek. Hol van a hatalmas öreg, a Grizzly, mint nevezik? Bill Stone könyvében jó számlára vannak írva, ő nem feledte el önöket.

— Szálljon le, Bill Stone, mondá Puck és jöjjön hozzánk.

— Ez aztán a beszéd, uram; egy kis pihenő nem árthat. Ördögös egy vidék ez a rétség, de hát ki tehet róla? Élni csak kell az embernek.

Leszált és kipányvázza öszvéreit, aztán fölhangott a rá várakozókhoz és megrázta Puck kezét. Cayugashoz fordulva, így szólt:

— Töröm a zuzáját, ember, azt hiszem, láttam önt már valahol, csak hogy a vörös

gentleman-ek úgy hasonlítanak egymáshoz, mint egyik mókus a másikhoz. Mégis úgy kalkulálom, hogy a cheyennek nemzetségéből való.

— Ez Cayugas, a cheyennek nagy főnökének, Fekete Felhőnek a fia, sietett Puck a magyarázattal.

— Igaz, lelkemre mondom, most ismerem csak önre. Mult évben javítottam ki a puskáját, uram; úgy-e, tartós volt az új rugó, mit?

— A puskakovács ügyes és becsületes ember, viszonzá méltóságosan az indián. A cheyennek nem dobálták el hiába azon bőröket, melyeket fáradságért adtak.

— Örülök, indián, hogy belátod. «Becsületeség visz a legmesszebbre», mondta már agg nagyapám és úgy kalkulálom, igazza volt az öregnek. Örülök, hogy látlak, uram, nálatok jól éreztem magamat. Kezet nyújtott neki és megszorította a főnökét.

— Hát te, fiatal csibe, fordult aztán Pálhoz, kinek igen tetszett és nagyban mulattatott ennek az embernek viselete a maga üde természetességében, hát te mit csinálsz ebben a véres rétségben, mely a bölények és farkasok számára lehet kellemes tartózkodási hely.

— Sétálok, uram.

— Ugy? No akkor ugyan hosszú lábaid lehetnek öcsém, és bizvást más vidéket választhattál volna ki e célra, mely valamivel vonzóbb, mint ez a szörnyű sivatag.

— És mit csinálsz te itt, ember? kérdé Pál.

— Töröm a zuzáját, öregur, vörös gentlemaneknek javítgatom puskáját, mert maguk nem tudnak velük elbánni. A módját a vén Kentuckiben tanultam, mert, hogy nem lehetünk mindnyájan farmer-ek. Mondotta az atyám, ki csodálatosképen okos ember volt: menj a vörös urakhoz a rétségre azoknak váltig szükségük van puskakovácsra, minthogy puskáikkal kissé gyöngédtelenül bánnak; munkáért bört adnak, ez az üzlet pedig egy csöppet sem rossz. Most harmadizben járok a rétségen. A cheyenn urakat nem találtam, így tehát egy házzal tovább kellett vándorolnom, a kiowa urakhoz. De most mondja meg, kis uram, hol van az öreg gentleman, hisz máskülönbben mindig együtt vannak?

— Üljön le, Bill Stone, mindent meg fog tudni.

(Folytatása következik.)

HARCZI ÉNEK.

(Bertrand de Born.)

Tetszik nekem a kikelet,
Midőn fakad levél s virág;
S tetszik madárka, ha cseveg
S vigságtól hangosak a fák;
Tetszik daluk nekem.

De nincs szebb annál, mint midőn
Sátor van s zászló a mezőn —
Oh, ezt, ezt szeretem!
Ha sorba áll egy hős csapat,
Tüzes lovon sok hős lovag!

Tetszik nekem, a harcziak
Ha megszalasztják ellenik,
S aztán, mint bősüzt áradat,
A szaladókat kergetik.

S vidítja lelkemet,
Ha ostromolnak várakat
És dőlnek nagy, szilárd falak.
Vagy mikor a sereg,
Az ellen árkokat ha vont,
Cölöp-hidon nyomába ront!

És tetszik nekem a vezér,
Ha mindig első sorban áll;
Jó harczi ménjén soh'se fél
És lelkesít amerre jár;
És harcra feltüzel!

Ha a csapat élére lép,
Ujjongva követi a nép!
Haj! rajta, tusára fel!
Mert senki semmit el nem ér,
Vágást ha nem kap s soh'se mér!

Szép, ha az ellen gerelye
A vérten s pajzson áthatol.
Szép a csatának eleje,
Midőn a tábor nyüzsgve forr.

És szép, ha paripák
Vadul száguldnak szerteszét,
Gazdájukat ha leveték.
Szeretem a csatát,
Ha láb, kar és fő hullanak
S elvész a hős — meg nem szalad.

Mit ennekem az eledel,
Ital meg álom mit nekem?
Szebb, hogyha hallatsz; «Nosza fel!
Legyen mienk a győzelem!»
S vadul nyerit a mén.
«Segítség!» nyögik itt meg ott,
S haldokolnak a lovagok
A rét piros fűvén.
Szívükbe nyíllal, véresen —
Halott, amerre néz a szem!

Radó Antal.

Nagykőrösi királyjárók.

A „Tanulók Lapja” számára írta: dr. Sölymosy Sándor.

(14)

Jó idő telt bele, míg barátságos kis lángocska lobogott a sövény szélfogó oldalában. Ahoz közel húzták Laczit.

A sebesült fiu ájultan hevert a földön. A merre húzták, sötétes nyom maradt utána, a láng mellett vették csak észre, hogy az vér. Sebtében felbontották ruháit s megkeresték a sebeket.

Szerencsére csak egy helyet találtak rajta, a honnan vér folyt, de már akkorra az is meg-aludva, sötét foltként tűnt eljűk. A melle közepén volt a seb, a hova a vad beleharapott, karmai csak a ruhákat szakították át, nem tudtak elevenbe hatolni.

— Lélegzik-e még? kérdé halkán, szomoruan Miska.

Hanzi a test fölé hajolt, hallgatta a szive verését, aztán intett a fejével.

— Még igen. Talán csudát tesz az Isten és megmarad.

Miska ismét tovább kutatott a motyóban nem vizsgálta meg, azt most kibontotta. Szinte sejtette, mit fog benne találni. Egy nagy, nehéz, töleséres pisztoly volt, a mit szó nélkül nézegetett egy darabig. Majd a tüzhöz fordulva megvizsgálta, töltve van-e. Rendben volt minden. A töltővessző tompán koppant le a csőben, tehát le van benne a töltés rendesen fojtva, a ravasza fölött kanócz lógott, mely a gyújtónyílás fölé volt kötve. Csak fel kell még a lyukat porozni. Most kezdte csak gyanítani Miska, mi az a szürkés, szemcsés por, a mit az előbb talált.

Rögtön felporozta a kanócz végét s a gyújtónyílást, azzal oda szólt nyugodtan a Laczi-

val foglalatokodó Hanzinak, hogy csak maradjon nyugton, ő jön mindjárt.

Hanzi el volt merülve, nézegette ájult, véres társát, mondhatatlan fájdalom kapta meg. Sirt, zokogott, beszélt a testhez, dédelgette, — e pillanatban erős durranás rémitette meg, nyomban utána vad hörgés, vinnyogás hallatszott.

Megdöbbenve szökött fel helyéről s a konyhá nyitott ajtaja előtt látta Miskát, még füstölgő pisztolyal kezében, a mint előre hajolva befelé bámul a viskó sötétjébe.

Azzal onnan hirtelen a tűzhöz szaladt, egy hosszabb félig lángoló nádköteget felkapott, e fáklyával visszasietett a viskóhoz s belépett.

Kevéssel rá kijött onnan. Egyik kezében a fáklyát tartotta, másikkal valami fekete tárgyat vonszolt maga után. Szikrázott a szeme, mikor Hanzi előtt ledobta terhét.

— Itt a bestia, nézd meg! A két fényes szeme közé czéloztam, de ott is maradt mindjárt!

Hanzi előtt hatalmas, szürke vadmacska hevert.

Borzadozva nézték a röfnyi hosszú veszedelmes vadat, mely most ott terült el békésen, véres nyelvét lógatva Laczi mellett a havon.

Csak most jutott eszükbe, mennyi paraszt hallottak ők mindenfelé a vadmacskák elszaporodása miatt. Eleinte díjakat tűztek ki fejükre a hatóságok, de erre annyi macskabőrt szállítottak be hozzájuk, hogy alig győzték fizetni. Ugy leszalott sima és különben becses gerez-nájának ára, hogy 2 pénznél többet nem adtak érte a szücsök; míg a farkas bőrért 1 forint 60 pénz járt, szarvasbőrért 2 forint volt a fizetség, sőt nyulbőrnek is 4 pénz volt az ára, ezért annyit adtak, a mennyit a legmegvetettebb puczok vagy hőresöggereznáért fizettek a szücszéh mesterei az öntő gyerekeknek.*)

Igy kerülhetett ez a veszedelmes jószág is ide, mikor máskülönbön rónaságon hírét sem lehet hallanni.

A gyerekeknek bizony nagyobb bajuk is támadhatott volna, ha az állat ki nincs éhezve s el nem gyöngült volna hidegtől, éhségtől; Miska különben le nem teríti egy lövésre. Laczi is aligha menekül egyetlen s nem is jelentékeny sebbel.

Mindéz megfordult a két fiu eszében, mikor a félelmes állatot nézték még mindig iszonyodó szemekkel.

*Megvan írva a debreczeni szücszéh egykori árjegyzékében. L. a Történeti Tár XVIII. kötetében.

Hanzi hálalkodva nyújtott kezet Miskának. — Ez aztán a bátorság, te igazi Herkules vagy!

— Nem mondhatnám, csóválta fejét Miska, egyre az állatot nézegetve. Ha tudom, hogy vadmacska, biz én rá nem lövök. De megsegitett az Isten; látod, Hanzi, ez már másodszor esik meg rajtunk. Meglásd, úgy van az odafönt elhatározva, hogy meglakoltatnak a vakmerőségünkért, de czelhoz segítenek megis. Hanem ne prézsmítáljunk. Laczit lábra kell állitanunk. Úlj addig mellé és törölgesd szépen le a sebét, addig én viz után nézek. Olykor tégy a tűzre is!

— Viz után? Honnan?

— Majd meglátod!

Azzal a tűzből kikapott egy félig égő rözseköteget s azt fáklyának használva be ment a konyhába. Kis vártatva csakugyan megtalálta a mit keresett. Szalmaesomó alá rejtve talált néhány ibriket, kis fazekat, azokat kint megtömte hóval s belerakta a zsarátnokba, hol a fehér tömeg csakhamar vízzé olvadt.

Ekkor közösen nekialltak Laczi sebének. Ingeikből szakított darabokkal mosogatták le a seb körül megaludt vért, de ijedten látták, hogy annak eltávolítása után egyik piros csepp a másik után buggyan ki a fiu sebéből.

Le kell kötni, nincs más mód, mert még elvérzik a szegény!

Abban a háborus, harcokkal teli korszakban még a gyermekek is értettek a sebkötözéshez. Gyakori eset volt, hogy az otthonvalók egy-egy menekültet, vagy városbéli rokot ápolgattak, annak mély sebei foglalatokodva.

— Csak kigyóirunk volna, vagy vadkanpor, mindjárt elállitanók vele a vérzést.

— Honnan vegyük?

— Sehonnan. Lekötjük anélkül. Gyere, vetköztessük le egészen, hóna alatt kell átpólyázunk az egész mellét.

Mikor ruháit lehuzták, vették csak észre, micsoda tépéseket vitt végre rajtuk a dühödt állat erős karmaival. Egy rongy volt Laczin minden darab öltözék.

Lassan, óvatosan de kemény öklének megfeszített erejével kötötte át Miska, a ki ruhák hajtogatásához amugy is értett, Laczi mellén a patyolatot. Körülesavargatta többszörösen s leszoritotta, hogy szinte ropogott a sebesült fiu csontja bele!

A forgatásra s a patyolat erős szorítására magához tért Laczi. Szemét körüljártatta idegenül, beteges lankadsággal. Csak lassan tért eszméltre; emlékezett már mindenre; a kemény fiut szerencsétlensége nem hatotta meg

valami nagyon, de mikor látta két társának komoly, aggodó szorgoskodását, buzgóságát maga körül, szemeibe könnyek gyűltek. Nagy nehezen tudta csak kirebegni:

— Gyerekek, köszönöm! Isten áldjon meg érte benneteket.

— Jó, jó csak hallgass! intette őtatyáskodó jó indulattal Hanzi, a ki szörnyen jól érezte magát a komoly életmentő szerepében. Nem

szabad beszélned sokat, nehogy megeröltesd magad. Majd mi elmondunk ugyis mindent.

A kötés elkészültével valamennyien behuzódtak az immár elfoglalható kunyhóba. A külső tűzből idebent is csakhamar szitottak a tűzhelyen s köréje telepedve mesélték el a fekvő Laczinak az ájulása alatt történeteket.

(Folytatása következik.)

Mi a villamosság?

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Épen egy éve mult el annak, hogy a Tanulók Lapja «A villamosság története» cím alatt érdekes cikksorozattal lepte meg olvasóit. A cikkkiró azonban, mint maga bevallja, igen fontos kérdéssel volt kénytelen adósunk maradni, még pedig azzal a kérdéssel, mely az embert legjobban érdekelné, azaz: hogy mi a villamosság? Hogy mozgásra lehet visszavezetni, jegyzi meg, az bizonyos, de kérdés, hogy a mozgások, milyen fajára: hullámzásra, örvényes vagy egyenes vonalú mozgásra?

A kérdés még sem áll annyira felelet nélkül előttünk. Világot vetnek rá Hertz-nek hírneves kísérletei, ki a villamosság bizonyos fajánál ugyanoly jelenségeket talált, minőket a többi rezgéseknél már régebben tapasztaltak. Ha tehát a fölített kérdésünkre meg akarunk felelni, meg kell előbb behatóan a rezgő mozgással és az erre visszavezetett jelenségekkel ismerkednünk és azután ily szempontból kell a Hertz-féle korszakalkotó kísérleteket megvizsgálunk.

A rezgésre visszavezetett főbb jelenségek: a fény, a hő és fényképező hatás, továbbá a hang. Az első háromra azt mondjuk, hogy aetherrezgés. Hogy az aether micsoda, tán nem kell bővebben kifejtennem, elég lesz e helyen annyit megjegyeznünk, hogy jelenleg a nevezett három hatás terjedését nem magyarázhatjuk meg a nélkül, hogy egy súlytalan, rugalmas, az egész világtér kitöltő, hypothetikus anyagot fel ne vegyünk. Ezen anyagot nevezzük aztán hypothetikus aethernek, melynek a physikában így megállapított elmélete nézetünk szerint majdnem valószínű. Az aethert nem bírjuk elképzelni és így természetes, hogy hozzánk közelebb álló rezgő mozgásokhoz kell fordulnunk, ha az aetherrezgésekről magunknak fogalmat akarunk alkotni.

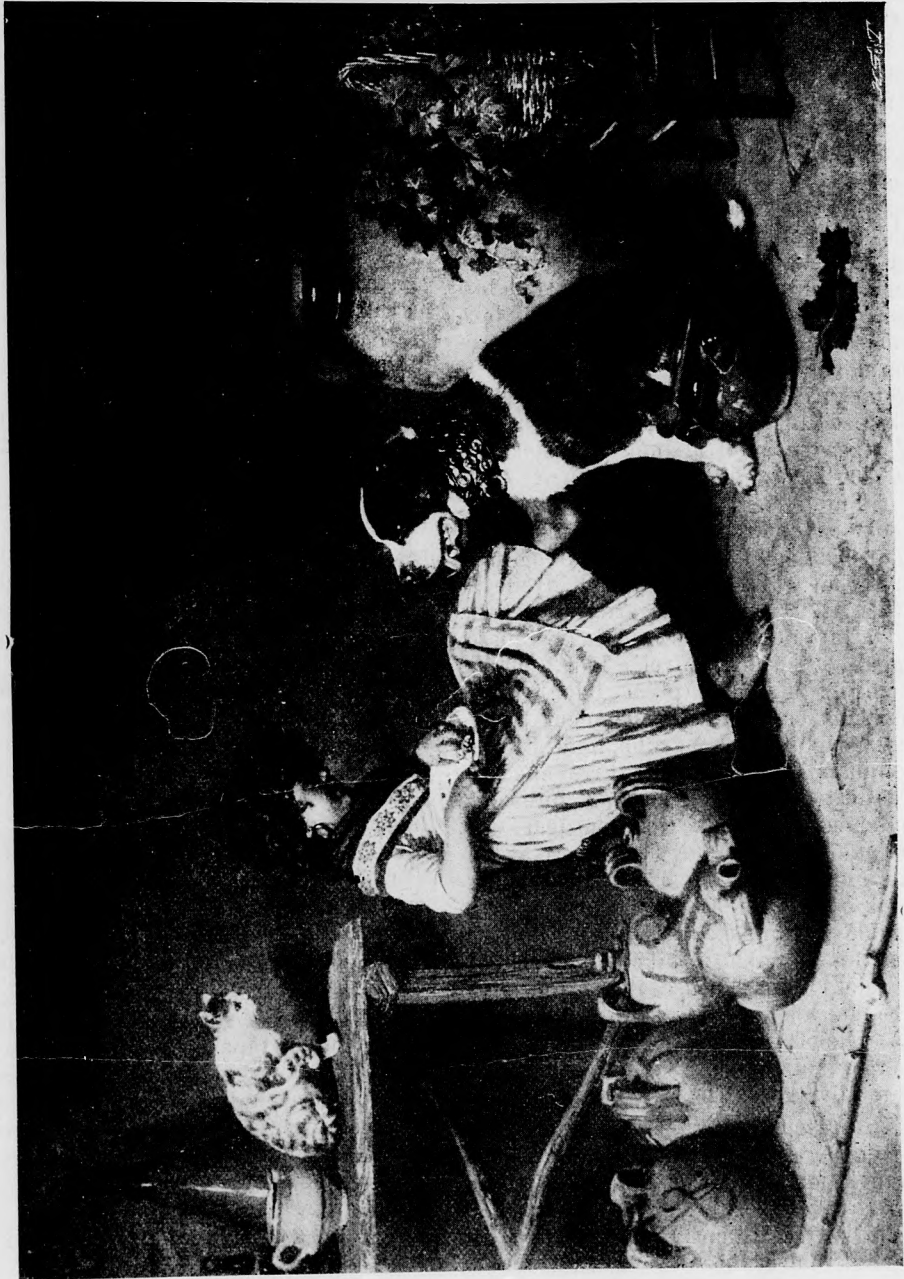
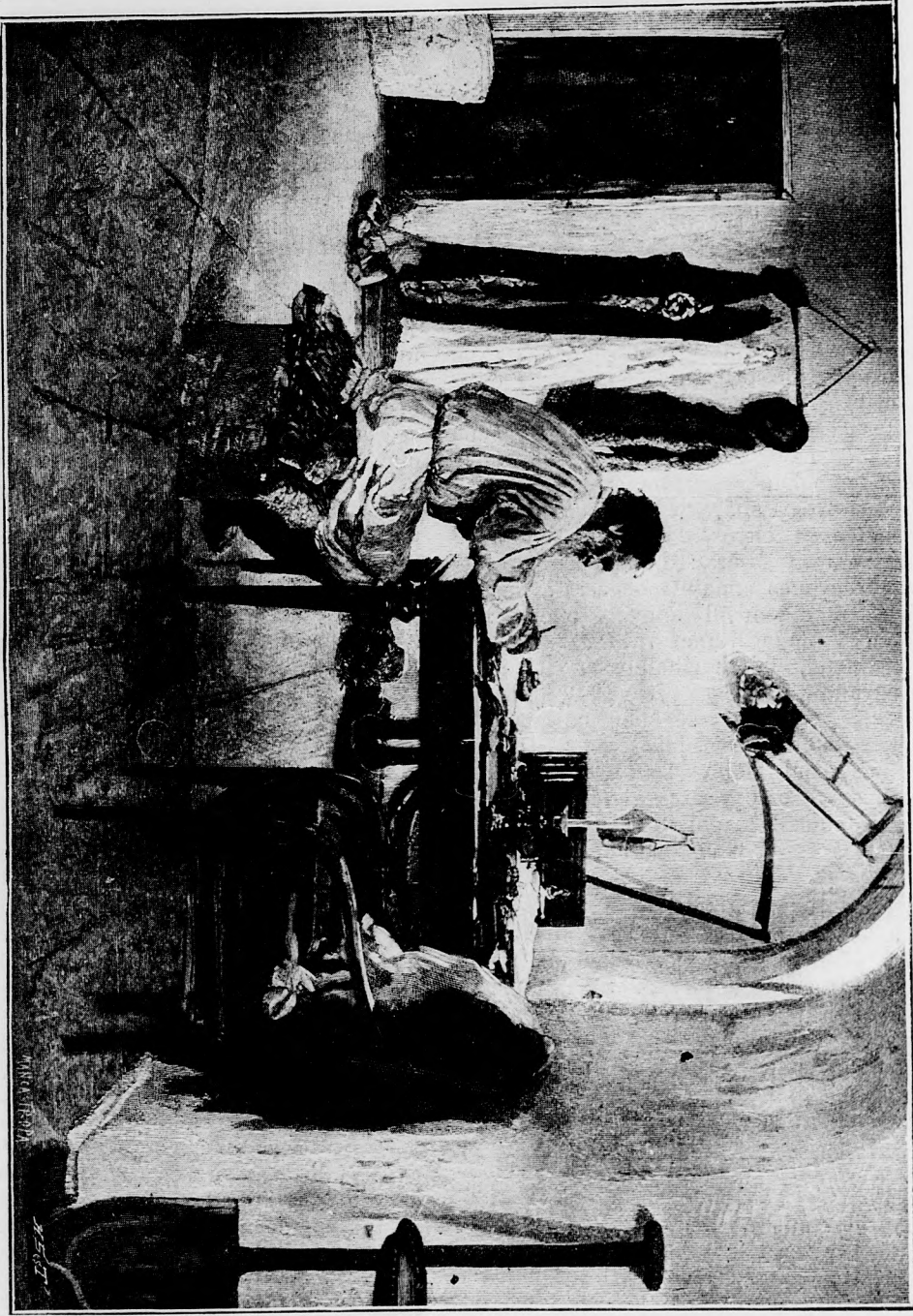
Ha vízbe követ dobunk a vízrezgések moz-

gásba jönnek: kezdenek függőleges irányban fel és le mozogni, mondjuk rezegni. Ez által az egész víz tömeg hullámzásba jön, keletkeznek pedig kétféle hullámok: függőleges és vízszintes irányúak. Látjuk tehát már ezek után is, hogy a hullám mozgásnál két irány jó tekintetbe: a részecskék rezgési iránya és a hullámok terjedési iránya. A függőleges irányban terjedő hullámoknál ezen két irány egybeesik, a vízszinteseknél egymásra merőleges. Minden oly hullámot, melynél a rezgési irány a terjedési irányval egybeesik, legyen bármily irányú is az longitudinális (hossz) hullámnak nevezünk. A mely hullámnál e két irány egymásra merőleges, az transversális (kereszt) hullám.

Másik közelfekvő példa a hang terjedése a levegőben. A hang longitudinális hullámokban terjed. Ugyanis tudvalevő dolog, hogy a hangzó test rezeg és ez által a mellette fekvő légrétezeket mozgásba hozza. Ezek rezegni kezdenek abban az irányban, melyben eltaszítottak és melyben tehát a hang is terjed, ezáltal a levegőben folytonos sűrűsödést és ritkulást idéznek elő, mivel longitudinális hullámzást csak úgy képzelhetünk, mint sűrűsödést és ritkulást épen mert a részecskék a hullám terjedési irányában maradnak.

A hullámzásnál az irányokon kívül sok tényező van még, mit figyelembe kell vennünk. Ilyen a hullámhosszúság, a hullám tartama és terjedési sebessége, továbbá a rezgési száma, tartama, sebessége, az ugynevezett kirezgés. Legfontosabb ezek között a hullámhosszúság és a hullámzás tartama. A hullámhosszúság, oly két pont távolsága, mely egy és ugyanazon pillanatban ugyanoly kitérésben van, vagyis a hullám útja minden részecske egy egész rezgése alatt. Az az idő, mely alatt a hullámzás a távolság egyik végpontjától a másikig elterjedt

ТОЛСТОЈ ГРОФ ДОЛГОЗОСЗОБАНАН.

ELŐBB EN, AZTÁN TE.
-- A florenzi kiállításból. --

a hullám tartama. E kettő azért a legfontosabb, mert belőlük kiszámítható a hullám terjedési sebessége, a rezgések tartama és így a rezgések száma is. A hullámhosszúság szoros összefüggésben áll a hullámzás áthatoló képességével mert nagyobb hullámhosszúságú hullámok áthatoló képessége nagyobb. Innen van az, hogy a szomszéd szobából a nagy hullámhosszúsággal bíró mély hangot jobban halljuk, mint a sokkal több rezgéssel bíró magasat.

A fent említett aetherrezgések a fény, hő- (ultrapiros) és fényképező- (chemiai vagy ultraviolet, ez elnevezést a spectrumok taná adja) sugarakról kísérletileg kimutatták, hogy *transversalis aetherrezgések*. — Ezen háromféle aetherrezgés terjedési sebessége hasonlatos egymáshoz, csak hullámhosszúságban különböznek egymástól. — Legkisebb hullámhosszúsággal bír a vegyi sugár, (760 mikrosz) mikoron azután jönnek a fényugarak (0.1 m.) és végül a hősugarak, ezt áthatoló képességük is igazolja, első még vizen se hatol át, míg a legutolsónak még a fal se képez akadályt, közepén áll a fény e tekintetben. Mindezek transversalis hullámzások. Mivel az aether ismert anyagaink közül legközelebb álló gelatineban longitudinális hullámokat is találtak, kerestek ilyeneket az aetherben is. Számításaink szerint ezeknek a rezgési tartam mellett rendkívül nagy hullámhosszúsággal kell birniok, mivel a longitudinális hullámoknak egyáltalában (pl. a hang) terjedési sebességük és áthatoló képességük vagyis hullámhosszúságuk jóval nagyobb, mint a transversalis hullámoké (pl. a fény). Erre épen jól ütnének a híres kathod- és a még híresebbé vált Röntgen-sugarak egyes tulajdonságai úgy, hogy nem valószínű, hogy e sugarakat longitudinális aetherrezgéseknek kell majd felfognunk. Ennek bő kifejtése azonban már igen evezetne tárgyalásunktól s azért térjünk csak vissza voltaképeni feladatunkhoz. Miképen illeszthetjük be az elektromos jelenségeket azon jelenségek közé, melyeket eddig rezgésre vezettünk vissza. A feleletet, mint már említve volt, *Hertz* kísérletei alapján próbálhatjuk megadni. Ez pedig a következő:

Sűrítők kisütésénél azt tapasztalhatjuk, hogy a kisülés nem egyszerre, hanem *oscillálva* történik, mi annyit jelent, hogy igen gyors *elektromos rezgések* keletkeznek. Ugyanez történik akkor is, ha két fém-pálcikán át indukált áramot vezetünk, melyek külső végükön gömbben végződnek s belül kis szikratávolság választja el őket. A két pálcika hegye közt elektromos rezgések keletkeznek, melyek a körüllevő térben hullámsorokat hoznak létre. Ezen hullá-

mokról bizonyította be történetesen *Hertz*, hogy ugyanoly természetűek, mint az eddig ismert transversalis aetherhullámok. Hatásukat az ugynevezett *resonátoron* vizsgálta meg. Ezen resonátor kör alakú rézdrótból áll, melyek két vége közt kis szikratávolság maradt s mely a két pálcika síkjában van elhelyezve. A resonátorban indukált áram keletkezik, melynek iránya folyton változik s hatása szikrázásban nyilvánul. Ugyanoly jelenség ez, mint a hangtűneményeknél fellépő resonantia, itt is arra kell ügyelnünk, hogy a resonátorban keletkező rezgések tartama egyenlő legyen a fém-pálcikák közt végbemenő rezgések tartamával, nehogy az utóbbiak az előbbiekre zavarólag hassanak, ezt a resonátor méreteinek kellő megválasztásával érhetjük el.*

E resonátor segítségével *Hertz* rendkívül fontos tapasztalatokat szerzett az elektromos hullámokra vonatkozólag, melyeket most már, e tudós hazánk fia korai halála óta (1892) igen kibővítettek és általánosítottak. *Hertz* észrevette ugyanis, hogy az elektromos hullámokra nézve ép úgy vannak átlátszó és nem átlátszó testek, hogy az elektromosság ép úgy sugarakban terjed, hogy e sugarak ép úgy visszaverődnek, megtörnek, polarisáltaknak, mint azt a fényjelenségnél megszoktuk. Kiszámította azután ezek alapján a hullámok hosszúságát és ebből az elektromosság terjedési sebességét. Vegyük hát sorra mind e jelenségeket:

I. Ha szigetelőt hozunk a resonátor elé, a szikrajelenség nem marad el; ha vezetőből álló, pl. fém-ből készült lemezt teszünk elé, a hullámok a resonátort *nem* érik. Ez mutatja, hogy a szigetelők az elektromosságra nézve átlátszó testek, a vezetők pedig *nem* átlátszók. Természetesen, ez homlokegyenest ellenkezik mindazon képzeinkkel, melyeket a vezetőkről, szigetelőkről felállítottunk s ép arra kell igyekeznünk, hogy a mai régebben ismert jelenségeket ezen új elméletbe beleillesszük.

II. Állítsuk a fémlemezt a resonátor mögé s azt fogjuk tapasztalni, hogy a faltól bizonyos egyenlő távolságokban majd a legerősebb szikrát kapjuk, majd pedig épséggel nem lép fel szikrajelenség. Ez világosan hullámmozgásra mutat, sőt ha bővebben elmélyednénk e jelenség tárgyalásába, közelebbi rokonságot találunk a hangvisszaverődéssel.

III. Ha az elektromos sugarak nem merő-

* Erre vonatkozólag utalok a nagy *Helmholtz* «Die Lehre von den Tonempfindungen» című művére, melynek függelékében eljárás is van jelezve a resonátor méreteinek megválasztására és felépítésére. Különben is a resonátor Helmholtz nevét viseli.

legesen esnek a síkfémlemeze, ugyanazon törvény szerint történik visszaverődésük, mint azt a fényugaraknál tapasztaltuk, azaz a beesési szög a visszaverődési szöggel egyenlő. Ha pedig homorú fémlemezt veszünk tükörképben, ez a sugarakat, melyek parallel érik, egy pontban egyesíti: mit legvilágosabban az mutat, hogy a resonátor e pontban adja a legerősebb szikrát. Ha a tükör függőlegesen áll, vízszin tes sugarakat ép focusában egyesíti.

IV. Azt láttuk, hogy aszigetelőn a elektromos sugarak áthatolnak, ámde nem mindig változatlanul, mert némely esetben, mint a fény-sugarak megtörnek. Így pl. ha szurokból prizmat alkotunk s a resonátor elé állítjuk, a szikrázás a lehető legerősebb lesz egy bizonyos irányban, mely az eredetivel bizonyos szög alatt eltér.

V. *Hertznek* sikerült sarkításhoz hasonló jelenségeket is felismerni az elektromos sugarakon. Mindkét szikraközt egy-egy hengeres fém-tükör gyújtópontjába helyezte és ime, ha mindkét tükör vertikálisan állt, erős szikrázást kapott, ha ez egyiket elforgatta a szikrák elgyengültek és 90°-nyi elforgatásnál teljesen elmaradtak.

VI. Mind e kísérletek segítségével meghatározta azután *Hertz* az elektromos hullámok hosszát és terjedési sebességét. Ez utóbbira nézve azt találta, hogy a fény sebességével körülbelül megegyezik (levegőben számítva.) A hullámok hossza igen különböző volt; előbb csak igen hosszú, méterekre terjedő hullámokat tudott előállítani, később kisebbeket is: 20—30 cm. hosszúakat, melyek azonban még mindig

tetemesen felülmulják még a hőhullámok hosszát is.

Ezen értékes kísérletek azonban nehezen voltak végrehajthatók, mert óriási méretű eszközökkel lehetett csak ily nagy hosszúságú hullámokat előállítani. Az olasz *Righi Bologna* foglalkozott legutóbb ezen hullámokkal; ő a kísérleteket petroleumba ültette át, a vezeték két végét igen közel hozta egymáshoz s közbe csolatort téve, gyors és sokkal apróbb rezgések keletkeztek. *Righi* hullámainak hossza 2—3 cm. és így *Righi* már normális eszközökkel dolgozhatott. Említésre méltó továbbá *Rubens* módszere, ki a resonátort körelemmel, vagyis 2 egybeforrasztott fémlemezzel (rez és ujjezüst) helyettesítette és ezt galvanométerrel hozta kapcsolatba. Így igen elmésen a rezgést rezgéssel mutatja ki, mivel a galvanométer is ingaszerű, rezgő mozgást végez — és így a laikusok előtt is fényesen kimutathatta *Hertz* kísérleteinek helyességét.

Hertz kísérletei tehát mindenestre feljogosítanak arra, hogy az elektromos hullámot eddig ismert transversalis hullámaink sorába negyedíknék beiktassuk. A fennálló hasonlóság a kis terjedési sebesség, a fennálló különbség az elektromos hullám nagy hullámhosszúsága és ezzel együtt áthatolóképessége. *Hertz* kísérletei tehát korszakalkotók, átalakítják az elektromosság eddigi tanát és még csak hátra van az a legnehezebb feladat, hogy ez a fény- és hőtanál egy egységes alapra helyeztessék. Ez a jövő időkre marad!

Goldziher Károly.

Magyar tragédiák ismertetése.

A «Tanulók Lapja» számára írta: *Toncs Gusztáv* tanár.

Bankár és báró.

A szerencsétlen életű és szánalomra méltó *Hugó Károly* (családi néven Bernstein), a ki beteges nagyravágyásban nem elégedett meg egy nemzetnek az elismerésével, hanem három nyelven, a német, magyar és francia irodalomban versenyzett a költői halhatatlanság koronájáért, egyike volt a legtehetségesebb drámaíróknak; a mellett, hogy megtalálta a tragikai tárgyat, volt benne alkotó erő, phantasia, pathos, jellemző erő, értett a lelki állapotok festéséhez, volt aesthetikai műveltsége s hogy maradandó értékű alkotásokat nem hagyhatott hátra, csak azért volt, mert

korán mutatkozó elmebaja megzavarta tehetségeinek egyensúlyát s egy, minden erejét megbénító, beteges nagyzásnak rabjává tette. Magyar darabjai közül, melyek a közönségnek tetszésével találkoztak, legnagyobb sikert aratott a *Bankár és báró*, melyet a becses költői tartalom és a szini hatásra való törekvés sokáig műsoron tartott.

A darabnak fő jellemvonása, hogy a romantikus tartalmat klasszikai eszmény szerint dolgozza föl s a XVII. századbeli nagy francia tragédia írók *hármasságát* követi, mely alatt a hely-, idő- és cselekmény egységét értették. Aristoteles azonban, a kinek nevéhez

fűzték e tant, csak a cselekmény egységét követeli határozottan, a hely egységét sehol sem említi, az idő tartamról pedig akként nyilatkozik, hogy lehetőleg egy napi fordulat legyen vagy csak kevésbé terjedjen tovább. A tan tehát Aristoteles féreértéséből származik s egész merevégében, törvényerőre van emelve, a híres *Boileau L'art poetique*-jében ekképen van felállítva:

Művészként adjunk szindarabot,
Hogy egy helyt, egy napon történjék s egy legyen
A tett, mely előttünk színen véghez megyen.
(Erdélyi ford.)

E törvény ma már a francziáknál nincs teljesen érvényben, egyedüli maradványa a francia drámában a szerkezet egyszerűsége s folyton emelkedő haladása: azonban esztetikusaik között vannak magasztalói, többek közt *Nisard*, a ki a hármasságban egy merev tantétel czime alatt a színpad és az élet tökéletes összhangzásának tanát látja. Általában elismerjük, hogy a hármasság, a mennyiben a drámai conceptió szabad kifejlődésének útját nem állja. Sikerral alkalmazható oly tárgyakban, melyeknek — *Nisard* helyes kifejezése szerint a hármasság természetükben van, de egyetemes érvényű törvény soha sem lehet. A drámaírás oly mestere, mint *Racine* elhett vele s nagy tehetségénél fogva megalkothatta a törvény szűk korlátai közt elérhető legkövetesebbet; de azon felül, hogy a hármasság törvénye számos drámai tárgynak feldolgozását nehezíti, sőt lehetetlenné teszi, a kisebb tehetségű írókat végzetes tévedésekre ragadja, a lelki folyamatok természetes fejlődését akadályozza s a költőt arra kényszeríti, hogy az előzményekbe foglaljon sok olyat, a mit a dráma szerves részére kellene tennie.

Igy *Hugo* *Károly Bankár és báró*-jában is, melyet ez alkalommal ismertetni óhajtunk, a hármasság teljes merevségében uralkodik; benne az említett fogatkozások nagy mértékben érezhetők s bizonyára első sorban a hármasság szigorú megtartásának tudható be, hogy sok tekintetben tökéletlen alkotás.

A cselekmény színhelye *Granville* egyik szobája, csak hogy ez az egy szoba a cselekmény lefolyásához nem elégséges, épúgy nem, mint az a két-három óra, melynek rövid időközére az egész cselekmény szorítva van. A költő a cselekmény egységét is szigorúan szem előtt tartja a szerkezetben egyszerűsége, klasszikai tisztaságra, emelkedésre törekszik s hogy a hármasság a műben még teljesebben érvényre jusson, a cselekményt három felvonásra osztja s csak három személyt szerepeltet benne.

A hármasság ily szigorú keresztülvitelének egyik főkövetkezménye a sok monológ alkalmazása, melyek közül talán csak kettő-három szükséges a cselekmény megértéséhez s a történet további fejlesztéséhez, mint *Adél* monológja, melyben helyzetéről világosít fel (I. i.) *Arthuré*, mikor távozni (II. 6.) és *Granville*, mikor öngyilkosságra készül (III. 6.) a többi henyé, fölösleges, aminek oka abban van, hogy a költő a három személy közül kettőt nem képes mindig a színpadon foglalkoztatni. Hogy a cselekmény érlelődésére egy-egy kis időt engedjen, gyakran csak egy személyt kénytelen szerepeltetni s az az egy mit tehetne egyebet minthogy akár kell, akár nem, — monologizál. — Egyik másik könnyen feltűnő fogatkozás, a mi szintén a hármasság egységéből foly, hogy a darab cselekménye, bár az előzményekkel együtt mindössze csak egy évet venne igénybe, tehát korántsem valami nagy időt, mint p. u. *Szigligeti Trónkeresője*, tele van epikai részletekkel, ugynevezett drámai elbeszélésekkel; mert a költő, hogy a cselekmény folyását kellőképen megértethesse, minden pillanatban kénytelen a multhoz fordulni s az előzményekből hosszabb, rövidebb részleteket elmondani.

Ime az előzmények, melyeknek első szálai meglehetősen távoli korba nyulnak vissza, *Granville*nek férjkorának első idejébe. Még a nagy forradalom előtt történt, hogy *Granville*nek első nejét egy toladó nemes ember szerelemmel üldözte s nyilvánosan megsértette; a sértésért báró *Mirmont*, a darabban szereplő *Arthur* atyja állott bosszút. *Granville* halás volt iránta, ugyanis előbbi nemes tette után nem sokára halálra ítélte a forradalom és az ítélet elő menekülő *Mirmontot* *Granville* kisegítette a háttáron, fiát pedig, *Arthurt* magánál tartotta; midőn aztán *Mirmont* visszatérhetett, fiát, kit fellevelt és jószágait, melyeket számára beváltott és rendezett, neki visszaadta.

Ez a cselekmény előzményeinek egyik része; a másik, időre nézve közelebbi, szintén *Granville* személyéhez fűződik s saját valamint az összes előzményeken bizonyos mesterkelt kiszámítás érezhető. Ugyanis a darab harmadik szereplője, *Adél* *Granville* egyik boldogtalan ifjúkori barátjának leánya, a kire atyja halála után a fényes név és fényes inségnél egyéb semmi sem maradt.

Ekkor anyja egyik barátjához költözött, *Adél* pedig társalkodónó lett. Szépsége és magas műveltsége által ebben a szerény állásban is feltűnt s a hódoló ifjak közül — szerencsétlenségére — az egyiket szíve egész hevél-

vel megszerette. És az ifju, a ki *Adél* iránt hasonló rajongással viseltetett, az ifju báró *Mirmont* *Arthur* volt s mivel nem remélte, hogy *Adél* állásában maradván, vele egyesülhet, magával vitte *Párisba* s ott pazar fényvel vette körül.

Arthur naponként meglátogatta, csak egy alkalommal maradt el s hogy e miatt való izgatottságában magát megnyugtassa, *Adél* templomba ment s ott rémülettel halla a kihirdetésekből, hogy *Arthur* őt elhagyta s egy előkelő grófnőt készül az oltárhoz vezetni. Így megcsalva látván magát, zavart lélekkel tért haza s elhatározta magát, hogy *Párisból* örökre távozni fog; elhatározását *Arthurnak* egy rövidke levélben írta meg ezen szavakkal:

— Ön többé nem fog látni.

Azután ott hagyva a fényes lakást, maga sem tudja, miként jutott az anyja házához, a kit leányának szerencsétlen sorsa, a szégyen és a bánat csakhamar sirba vittek. Halálos ágyán leányát, férje ifjúkori barátjának a már idősebb, de nemeslelkű *Granville*nek ajánlotta védelmébe, a ki az elhagyott leányt gyermekül fogadta.

Új helyzetében csakhamar ismét hódoló ifjak környezték, de *Adél* valamennyit visszautasította, mert életét a *Granville* iránti hálás gondoskodásának akarta szentelni s könyörgött neki, hogy ne taszítsa el magától. *Granville* hallgatott reá s a művelt leányt megszeretvén, feleségül vette.

Ekként *Adél* megmenekülve vélt rosszakarójától, *Arthurtól*, a ki pedig őt igazán szerette, biztos révben hitte magát, pedig *Arthurnak* az ismeretlen grófnővel való való kihirdetése

csak csel volt, melylyel rokonai az *Adél*lel való hazásságát akarták megakadályozni. *Arthur* azonban később volt rokonaival szakítani és a reá váró örökségről lemondani, csak hogy *Adélt* nőül vegye. A rokonaival való küzdelem után *Adél*hoz ment s az elhagyott lakáson találta annak levelét, melyben eltávozását tudatta.

Arthur a levelet, bármennyire fájt is neki, kedvezően magyarázván s azt hitte, hogy *Adélt* a levélírással rokonai kényszerítették s mivel ármányt gyanított, *Adélt* mindenfelé kerestette. Ekkor újabb baj történik vele. A reá erőszakolt menyasszonynak a bátyja, hogy testvére megszégyenítéseért bosszút álljon, párbajra hívta és veszélyesen megsebezte. Félévi súlyos betegség után fölépülvén, arról értesült, hogy *Adél* egy gazdag kereskedő neje lett; de hogy az a kereskedő *Granville*, azt nem tudta. Mindamellett nem mondott le róla, hogy valamikor fel fogja találni.

Az előzmény itt véget ér; de minden szála, minden mozzanata átnyulik a darabba, mely voltaképen nem is egyéb, mint *Adél* és *Arthur* végzetes találkozásának drámai előadása. Az előzmény tehát motívumokban és eseményekben gazdag, gazdagabb a tragédiánál, valóságos drámai anyag, melyet előzményné tenni végzetes hiba volt, mert ez által a darab némileg természetellenessé lett. Azonban némi hibák találhatók benne. Kérdezhetjük, miért hagyja oda állását *Adél*, mielőtt *Arthurral* oltár elé lépne? *Arthur* azáltal, hogy magával viszi *Párisba* s ott külön szobát fogad neki, kétes helyzetbe sodorja s rokonai üldözésének teszi ki.

(Folytatása következik.)

Magánolvasmányainkból.

5. Csehek Magyarországon.

— Jósika Miklós regénye. —

Nem annyira regény ez a négykötetes munka, mint *regényes* korráj, melynek megírására *Jósika* sűrűen forgatta a történelmi forrásokat. *Jósika*nak ötödik műve ez, tehát még amaz időszakból származik, mikor a nemes báró tehetségének teljes tisztaságában ragyogott. A «Csehek Magyarországon» voltaképen nem más, mint regényes képeknek sorozata *Mátyás király* idejéből. Hibáztathatják azt, hogy e képeket gyenge logikai kapcsol tartja össze, hogy személyei nem igen felelnek meg a historiai valóságnak s merőben

Jósika teremtményei, hogy korrájnak is gyöngye az egész: azt azonban senki sem vitathatja el, hogy bűbajos költőiesség aranyozza be a mű minden egyes lapját, s úgy lebilincseli érdekesítő voltával az olvasó figyelmét, mint *Jósika*nak egyik más regénye sem. A romantizmus lüktet a cselekvényben és környezetben egyképen és a lovagvilág regébe illő jelenetei idéződnek föl előttünk.

Az V. László halála után bekövetkezett zavaros viszonyok képezik a korráj praeludiát. Elénk tárul a királyválasztás tágas moz-

galmassága, melyből Hunyadi Mátyás kerül ki győztesen. Megismerkedünk a Mátyásért Prágába menő követség tagjai között *Zokoli Mihálylyal*, a rokonszenves fiatal hőssel, ki egy cseh vár omladékai között kilesi a huszsziták titkos gyülekezését és halálosan beleszeret *Szerénába*, Giskra csodaszép leányába. És behatolunk a felvidéken dulongó cseh rablóvilág egy epizódjába: *Komorósi Péter*, ez a hirhedt rablólovag, elragadtatja Nankelreuther kapitány feleségét, a szép Ilkát, de a kacziás hölgy, kinek szíve helyén van, sikeresen ellenáll Komoróczy kísértéseinek.

A fiatal király azonban eréiyesen gátat szab a csehek garázdalkodásainak, melyekkel korlátlanul uralkodtak a megsanyargatott Felvidéken. Minden ponton megindítja ellenük az irtó harcot, egymás után perzseli ki vezéreiket sziklafészekből. E harcokban legjobban Zokoli Mihály tünteti ki magát: többek közt kemény ostrom után beveszi Komoróczy hatalmasnak tartott várát, Vadnát s kiszabadítja a fogságban levő hölgyeket, kik között Ilkán kívül egy bájos zsidó leány *Aminka* is van. Komoróczyinak menekülnie kell, de ádáz bosszút esküszik Zokoli ellen.

A felső vidék megtisztítása után Zokoli méltán élvezhetné jól megerdemelt dicsőségét. E helyett azonban rázúdul a balsors. A királynak kezébe jut egy tőle írott levél, melyből kiderül, hogy ő Giskrával áruló módon czimborált. Mátyás maga sem hisz e képtelen tény valóságában, nem bélyegezheti meg legderekabb hívét: az irás azonban oly bámulatosan hü, hogy hamisításra alig lehet gondolni. Zokoli kijelenti, hogy addig nem mutatkozik a király udvarában, míg a pokoli eselszövény nyitjára nem jó s így ártatlanságát napnál világosabban be nem bizonyítja.

Ettől fogva Zokolinak nyoma vész, de feltűnik helyette egy oroszlaniszivű lovag, ki csakhamar a csehek rémivé lesz. Ahol ő megjelenik, győznek a magyarok. Kiletét senki sem tudja, arezát sem láthatják, mert mindenütt zárt sisakrostélylyal jelenik meg. «*Elemér a sas*» névvel illetik. Legszebb eredménye, hogy a rettegett Giskrát a király pártjára téríti át. Így alkalmat nyer rá, hogy a szép Giskra Szeréna viszontszerelméről meggyőződjék, mert «*Elemér, a sas*» nem más, mint a becsülete visszaszerzéséért küzdő *Zokoli Mihály*.

A szeretett leánynyal a királyi palota oroszlanudvarán keresztül közlekedik, saját élete

veszélyeztetésével. Az ő példájára, a béke beálltával maga Mátyás király is idylli érzelmeknek szentelheti napjait, *Isabella* a tárgya ezeknek, Wratizláv prágai csillagász leánya. Mátyás már akkor szerette őt, midőn Podjebrád udvarában apródoskodott és szerelme király korában sem hült ki iránta. Feleségének halála után balkézről nőül veszi őt.

Zokoli ártatlanságának csillaga csakhamar fölragyog. Korábbi iródeákja, a rabságba ejtett Angyal deák, töredelmesen bevallja, hogy a Giskrához intézett levél *hamis* és azt ő, Angyal diák írta, Komoróczy Péter fölbujtására. Komoróczy is hurokra kerül. A háborgó szívű rablólovag álrühában feljő a székvárosba és egy varázsló hírében álló félig örült aggastyántól jövendőt mondat magának. Ekkor jelenik meg Mátyás király és a magussal együtt fogságra vetteti őt. A fogságban a titokzatos aggastyán elmondja neki élete történetét, az ő neve Káldor Elek és hajdanában hatalmas kényúr volt a Felvidéken, míg egy vetélytársa várát föl nem gyújtotta; ez alkalommal összes javait elvesztette, nejét meggyilkolták, három kis gyermeke eltűnt. — Komoróczy elszörnyedve ismeri föl az aggastánban saját atyját. Most már semmi sem tarthatja vissza: egy zivatáros éjszakán kitör tömlőczéből, ő maga megmenekül, de atya odavész.

Zokoli ártatlansága ilyképen fényesen kiderült. De ő, a talpig lovag-ember, addig nem akarja levetni sisakrostélyát, míg becsületében valaki kételkedik. Ország-világ előtt páros viadlra szólítja föl a gyanuskodókat. Senki sem jelentkezik, végre az utolsó pillanatban érkezik egy zárt sisaku lovag. A bosszút lihegő Komoróczy ez. Zokoli megviaskodik vele és le is győzi: ezen kudarcz aztán véglegesen megtöri a nyakas rablóvezért; kinyilvánítja ellenfele ártatlanságát és egyuttal föllebbenti saját származásáról a titok leplét. A kutatások során megkerül két huga is, kik együtt kallódtak el vele; nem mások ezek, mint a kiket ő vadnai várában foglyul tartott: Nankelreuther Ilka és *Aminka*, kit zsidók találtak meg és neveltek föl e vallásban. *Aminka* eredetének kivilágítása után sem válik meg hitétől és Naftalit, a derek zsidó ifjut választja férjéül.

A nagy kiengesztelődés után Szeréna Zokolinak nyújtja kezét, Komoróczyinak kegyelmet ad a nagylelkű király és a hajdaná rablólovag hősi módon a törökök ellen vivott harcokban fejezi be nyugtalan, viharos életét.

Felhívás előfizetésre.

Evfolyamunk a második negyedév felé közeledik. Programmot újabban nem akarunk adni, e részben olvasóinkat az esztendő elején közzétett felhívásunkra utaljuk. Maradunk a régiiben: lapunk minden egyes száma új és új, meglepő érdekességű és magvas olvasmányokkal szolgál. E helyen egyébiránt a kiadóhivatal tolmácsai akarunk lenni, felhíván azon olvasóinkat, kiknek előfizetése lejárt, ujjtsák meg az előfizetést az április—júniusi negyedre. A kiadóhivatal a hátralékosok számára postautalványt s még 2 számot fog küldeni, de azután beszünteti az illetőknek a lap küldését. A «*Tanulók Lapja*» előfizetési ára egy negyedévre 1 frt.

Iskolai hírek.

A soproni ág. hitv. evang. lyceum «Magyar Társasága» márczius 27-én tartotta meg prózai szavalóversenyét. A verseny úgy a szavalók számát, valamint a szavalatok értékét tekintve, igen sikerült. A bírálók következő sorrendet állapították meg: Hecht Elemér 7. o. t. és Arndt Gyula 8. o. t. egy fokon: első; utánuk Schreiner Kálmán 8. o. t. Heindler Károly 8. o. t. Proszwimmer Béla 7. o. t. és Kovács Zsigmond 7. o. t. szavallatai következtek. A díjat a társaság másfél órai vita után, Arndt Gyulának a társaság e. i. főjegyzőjének ítélte oda, Hecht Elemér 7. o. t. tanulóval szemben, akit a társaság, sikerült szavallatáért jegyzőkönyvi dicsérettel tüntetett ki.

A hódmezővásárhelyi evang. reform. főgym. kebelében fennálló «Petőfi önképzőkör» működése. A kör 1896 nov. 29 óta 11 rendez, 1 rendkívüli és két diszgyűlést tartott, melyeken a felmerülő ügyek megvitatása mellett 38 munkát és bírálatot intézett el. Amunkák közé vannak számítva a pályadolgozatok is. A munkák közül jutalmat és érdemkönyve beírást nyert Köpörsdi Dezsőnek 4, Lamm Jánosnak 5, Geigner Dezsőnek és Swarcz Gyulának 1—1 dolgozata. Erdemkönyvbeírást nyert továbbá Espersit Jánosnak, Messinger Manónak és Klein Jenőnek 1—1 dolgozata. Jegyzőkönyvi dicséretet nyert: Lamm Jánosnak, Messinger Manónak, Geigner Dezsőnek 1—1 munkája s ezenkívül egy pályadolgozat, melynek szerzője nem nevezette meg magát. Határozott dicséretre érdemesített a kör 4 művet, buzdításul dicséretre 9 munkát. Elismerést

nyert 6, tudomásult vételt 3, névkiomondás nélkül való megrovást 3 dolgozat. Az elintézt 23 szavallat közül dicséretet nyert 18, elismerést 5. Szabad előadást tartottak: Lamm János: Tompa Iyrai költészeteről. Erdeme jegyzőkönyvi dics. Espersit János: Gergey A.; «Argyus királyi és Tündér Ilona» cz. művéről Erdeme jkvi dicséret. Adler Lipót; Márcz. 15-ről Erdeme: bu/d. dics.

Hangverseny. A szolnoki m. kir. állami főgymnasium 1897 évi április hó 3-án este 8 órakor a «Nemzeti szálló» nagytermében táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendezett, az intézeti tanuló segítő egyesület javára. A hangverseny kitünően sikerült. Gyönyörrel hallgatta a közönség Kelemen Bertalan énektanító ur vezetése alatt előadott karéneket. Nagy tetszéssel fogadták a Deutsch Gyula, Lederer L. és Hay M. urak által zongorán, hegedűn és gordonkán előadott op. 8. Gonyv Th-től. Megtapsolták Pólya Terike kisasszonyt, ki Kiss József «Agoth kisasszony»-át szavallta el. Következett a «Ballada» Grieg E.-től Zongorán előadta Deutsch Gy. ur. Ezután Kubes Jakab, 7. o. t. adta elő «Egy szegény vándorló legényről» cz. költeményt Tolnaitól. Ismételt kihívással és zajos tetszéssel fogadták Rozsnyai Annuska kisasszonyt, ki magyar dalait szinpadí otthonosággal énekelte el. Ezt követé a «Magyar Abánd» Satosate-től, zongorán előadta Lederer L. ur. A jól sikerült hangversenyt a «Tudós macskája» cz. dal zárta be, melynek szövegét és dallamát Arany János írta. A hangversenyt hajnalig tartó táncmulatság követte.

A pécsi önképzőkör apr. 4-én tartott utolsó rendez. gyűlésén a jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után a titkári és pénztári jelentés következett. Ezek után a művek bírálata kezdődött s a következőket fogadták el: «Epi-grammák» szerzője Jeszenszky «A több tag pozitív egész hatványai» szerzője Jeszenszky «Temesvári működése» szerzője Kirsteier, «A majtényi sikon» szerzője Jeszenszky, «Czillei Erzébet» szerzője Buday, «Palemon» szerzője Kirsteier és végül a buzgó Jeszenszky ezen két művét: «Endrődy kurucz nótáiról» s «Fordítások Tellből». Ezután a titkár felállt és azt indítványozta, hogy a t. tagok a vakációi elnököt válasszák meg. Az idő előrehaladása miatt ezt a jövő vasárnapra halasztották.

A szegedi főgymn. önképzőkör e hó 4-én «Eötvös ünnepélyt tartott a következő tárgysorozattal: Eötvös József báró egyénisége, felolvasva Zimányi Gyula 8. o. t. Eötvös: A vár és kunyhó, szavallta Andrassy Ákos 7. o. t. Eötvös «Gondolatai»-nak méltatása, fölolvasta

Brandstetter Arthur 8. o. t. Eötvös: A megfagyott gyermek, szavalta Kis Aladár 8. o. t. Eötvös mint költő, szónok és államférfi, felolvasta Müller Jenő 8. o. t. Eötvös: «Nyugalom» szavalta Várnay Dezső 7. o. t. Eötvös mint regényíró, felolvasta Eisenstein Rezső 8. o. t. Eötvös: Bucsu, szavalta Timina Zoltán 8. o. t. Orbán jelleme Eötvös «Magyarország 1514-ben» cz. regényében, felolvasta Meszáros Kálmán 7. o. t.

A **soproni** ág. hitv. ev. egyházkerületi lyceum főgymnasiumának gyorsíróköre f. é. április hó 4-én, délután 3 órakor az intézet tornacsarnokában, Markovits Iván halálának emlékére látványos írásversenynyel egybekötött ünnepélyt rendezett, következő műsorral: Rákóczy Ferencz imája, karra alkalmazta Allaga Géza, énekelte a főgymn. vegyeskar. Emlékbeszéd, mondotta Kapi Béla 8. o. t. Látványos írásverseny: a) perczenként 150 szótag, b) fokozatosan 150—200 szótag. Markovits Iván, írta és felolvasta Kovácsics Sándor 8. o. t. Alkalmi óda, írta Böhm Sándor 8. o. t. szavalta Heimler Károly 8. o. t. Zupanic N. C.: Gabelsberger-induló. Hegedűn és zongorán előadta a főgymn. zenetársaság néhány tagja.

VEGYESEK.

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztője, Dr. Rupp Kornél munkája díszes kiállításban február végén elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállítású érdekes és hasznos könyvre, *egy ingyenpéldányban* részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, feleáron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 krért kapja a könyvet, melynek bolti ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hangos Antal könyvkereskedő címére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtőivekkel szívesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendelőket óhajtanak gyűjteni s így tisztelet példányhoz jutni.

Gyász. Kerekes Kálmán a budapesti ref. főgymnasium 6. osztályának jeles tanulója f. hó 2-án jobblétre szenderült. A boldogult jó barátja volt az egyhétl előbb elhunyt *Pathó Tivadarnak* s betegségében egyre elhunyt barátját emlegette s az esett neki legfájdalmasabban, hogy nem mehetett el barátja temetésére. Temetésén ott voltak iskolatársai s lapunk

szerkesztője, a kinek a megboldogult egyik kedves tanítványa volt. — Legyen alma édes, pihenése nyugalmas.

Domokos Jenő a nagyikindai áll. gymn. volt tanárja s a VI. o. főnöke, a debreczeni áll. főreáliskolához helyeztetett át. A gymn. ifjuság lampionokkal és színes lámpákkal fényes sora, 3-án este 7 órakor tanárjuk lakásához vonult, a hol már szép számú közönség gyűlt össze. Az ifjuság szószólója Lányi János volt (főgymn 6. o. t.), ki megköszönte a tanár ur fáradozásait és érzékeny bucsut vett. Ezt zúgó éljenzés követte, mire Domokos tanár ur vette át a szót. Szép beszédében kiváltkép a hálát kötő tanítványai szívére s bucsu szavát intézte hozzájuk. Szünni nem akaró éljenzés követte a beszédet, melynek végén a jó tanár könyekre fakadt. Az ifjuság elkísérte őt a «Kasch féle» szállodába, hol fényes bankett tartatott. A VI o., szeretett tanárját vasárnap reggel 8 órakor kikísérte a vonatra, honnan könyezve s tanítványai éljenzése közben távozott.

Vörösmarty szobrára. *Gáyer Gyula* gyűjtése: Szombathelyről Özv. Gáyer Gyuláné 2 frt, Hübner János, Hübner Armin, Baka Boldizsárné, G. Gy. 1—1 forint özv. Ottoeska Ignátné 70 kr, Gáyer József, Techet Camilla, Unger Elek, Röh Pál, Gefin Gyula, Gefin Janka 50—50 kr. Összeg 9 frt 70 kr. Ezzel eddigi gyűjtésünk összege **86 frt 60 kr**, melyet a többivel együtt takarékpénztárban kamatoztatunk.

Szerkesztői telefon.

Eisenberg Armin. 1. A hirlapírás nem oly pálya, melyre bizonyos számú osztály végzése kvalifikálna: oia írói tehetség kell. Vannak hirlapírók, kikből miniszterek lettek és vannak — sajnos — kik tudatlanságukkal és kevés műveltségükkel nem válnak szép hivatásuknak díszére. 2. Az Armin név a latin Arminiusból, illetőleg a német Hermannból ered. 3. Forduljon Hangos Antal könyvkereskedéséhez. (IV. Calvin-tér 5. sz.) — **Borszéki B.** A pályázatok eredményét husvét számunkban fogjuk kihirdetni. — **Marton J.** Kérdésére ime a felelet: Az ötödik osztályosoknak olvasni kell ezeket: Kisfaludy S. Regék, Kisfaludy K. vig elbeszélései, Gyulai: Egy régi udvarház utolsó gazdája, Gyulai: Szilágyi és Hajmási, Eötvös: Körösi Cs. Sándor, Gregus Beóthy Balladák, Jókai: Új földes ur, Szabó Károly Anonymus fordítása. — **Schulez L.** 1. Megjelenik. 2. Az örök nap-tárt már megcsinálta Gárdonyi Géza. — **Kurez E.** 1. Nyolcz nap. 2. Elég csak az eredményt. — *Több kérdésre a jövő számban.*

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
Fél évre	2 frt.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre	1 frt.		Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hirlapkiadó részv.-társ.	KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.

Husvét ünnepén.

(*) Üdvözlégy béke és szeretet ünnepe! Életet hozol magaddal a természetbe, békét a szívekbe, szeretetet az emberek lelkébe!

Oh, hozd a szeretetet, oly nagy szükség van rája, az emberek közt sok a véték, kicsiny és nagy bűnökkel van eltelve nagy része; önzés, irigység, kapzsiság, gyűlölség, alattomoság atomaival van tele a levegő, a képmutatás és álnokság bacillusai szörnyen pusztítanak.

Ez az út viszi Golgotához az ártatlanokat, kiket a szeretetlenség és kajanság az előítéletek kalváriáján megfeszít. Hányan vannak közöttünk, kik a becület, a munka, a szilárd jellem emberei s kiktől szívtelenül elfordul az elfogult szeretetlenség s vádakkal halmoz a szellemi vakság! Oh, szeretet, te csak néha nyilatkozol meg ártatlan kicsinyek ajakán s egy-egy mennyet sugárban a szent karácsony és husvét édes ünnepén. Hiába van glóriával irva homlokodra a béke és áldás, hajlék kevés van, mely befogad s szív még kevesebb, mely megnyílik számodra.

Messze vagy tőlünk, magasan lakol, isteni szeretet; sok ember nem érzi meg áldásodat, nem vagy elég hatalmas keresztülmenni azt a vastag kerget, melyet a szívtelenség vesz körül áttörhetetlen lepellel s mint ilyen kiöli még az anyai szívből is a szülői vonalmat s keménységével konoksággá, makacssá változtatja.

Nem vagy elég hatalmas, oh szeretet sugára, hogy a hízogó gaznak letépd alarczát s a képmutató becselent valódi alakjában tünsted elő. Erős vagy és mégis vannak emberek, a kik neked ellenállanak, a kiket nem képes

megtörni sem égi származásod, sem áldásod, melyet a világra hintesz.

Mégis találkoznak emberek, a kik kitarják előtted szíveiket, a kiknek te élető sugárt, meleget, tavaszt hoztál kicsiny fészkeikbe, a hol összehuzódva, de nem elhagyatva él a kis család s dieséro ajakkal és hálaimával fogadja áldásodat. Vannak emberek, a kiknek lelkét nem homályosította el az elfogultság, hogy ólomszínűnek lássák vénülő szemekkel a felhők fehér fodrait.

Van még ember, ki szeretni, megbocsátani s feledni tud s a büntetést rabizza az Istenre, a ki magasan lakik ugyan, de azért mindig közel van hozzánk. Van még hívő lélek, mely hisz a tévelygésekből való föltámadásban, ki nem vesztette el bizalmát a megpróbáltatás jóra fordulásában, melynek minden kárpótlása a szív nemessége s a lélek tiszta öntudata.

Rossz idők járnak napjainkban a gazokra; a véletlen s a boszuló igazság minden nyomról, bűnről, aljasságról lerántja a leplet: higyjük, hogy eljön az igazság és szeretet országa, ledönti a hamis bálványokat és a a félrelökött tisztességet az elismerés és engesztelés fehér ruhájába öltözteti.

Ti pedig le ne térjete az igazság, tisztesség és erény útjáról sohasem, ne nyissátok meg szíveiteket semmiféle gonoszoknak, jöjjön bár a legesalfább alakban, törjön bár reátok alattomosan, észrevétlenül.

Az igazi szeretet lakozzék bennetek a maga tisztaságában s váljék tiszta ember- és honszeretetté s legyen vezérlő csillagotok egész életeken keresztül.